

Sygn. akt I C 717/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia Sądu Okręgowego Zofia Homa**

Protokolant: Olga Kuna - Kowalczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 czerwca 2014 r.

sprawy z powództwa A. M.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanego przez (...) w W.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

- 1) powództwo oddała;
- 2) nie obciąża powoda kosztami procesu;
- 3) nieuiszczoną koszty sądowe, od których powód był zwolniony, przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt **IC 717/13**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 8 lipca 2013 roku powód A. M. wniósł o zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia za przebywanie w podległych pozwanemu jednostkach w warunkach urągających ludzkiej godności oraz łamiących wszelkie unormowania zagwarantowane osobom pozbawionym wolności w wysokości 260 000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od chwili zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez (...) (k.2).

W uzasadnieniu pozwu A. M. wskazał, iż w podległych jednostkach, w których odbywał karę pozbawienia wolności panowały warunki zagrażające życiu i zdrowiu z powodu przeludnienia, złego stanu sanitarnego łaźni i materaców w celach oraz niedostatecznego zaopatrzenia w środki służące utrzymaniu czystości w celi mieszkalnej, a w szczególności w kącie sanitarnym. Ponadto powód wskazał, iż przebywał w jednej celi z osobą chorą na HCV, której chorobę Zakład Karny B. przed nim zataił. Dodatkowo powód zaskarżył bezprawne jego zdaniem umieszczenie go w celi monitorowanej na okres jednego miesiąca w Areszcie Śledczym w L. z zabójcą i gwałcicielem oraz umieszczenie go w jednej celi z osobą niepczytalną dokonującą samookaleczeń, co skutkowało obawą powoda o własne zdrowie i życie. Powód również wskazał ograniczony dopływ powietrza i światła poprzez blindy zamontowane w oknach celi.

A. M. powołał się na złamanie wszelkich unormowań zagwarantowanych osobom pozbawionym wolności przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej oraz Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Postanowieniem z dnia 25 września 2013 roku powód został zwolniony od kosztów sądowych w całości (postanowienie k. 28), zaś postanowieniem z dnia 24 października 2013 roku Sąd oddalił wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (postanowienie k. 34).

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 grudnia 2013 roku pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez (...) zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych na rzecz Skarbu Państwa, w tym z tytułu zastępstwa procesowego (k.46).

W uzasadnieniu w pierwszej kolejności pozwany podniósł na podstawie art. 442¹ k.c. zarzut przedawnienia za okres osadzenia powoda przypadający 3 lata przed dniem wniesienia pozwu w niniejszej sprawie, a zatem przed dniem 8 lipca 2010 r.

Pozwany Skarb Państwa w uzasadnieniu również podniósł, że powód nie sformułował, jaką krzywdę/szkodę odniósł w pozwanych jednostkach penitencjarnych i w jaki sposób jest ona konsekwencją takich zachowań stanowiących o odpowiedzialności pozwanego, które podjęte zostały w sposób bezprawny oraz nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie swoich zarzutów. Strona pozwana zaprzeczyła, by powód doznał jakiegokolwiek szkody, która miałaby być skutkiem niezgodnego z prawem działania lub zaniechania pozwanego i która naruszałaby dobra osobiste powoda. Powód nie wykazał żadnej przesłanki zadośćuczynienia z art. 448 k.c. Ponadto pozwany wskazał, iż funkcjonariusze Skarbu Państwa działali wobec powoda w ramach swoich uprawnień ustawowych zgodnie z obowiązującymi normami prawa, co uzasadnia brak znamion bezprawności działań funkcjonariuszy Skarbu Państwa.

Jednocześnie pozwany wskazał, iż w okresie nieprzedawnionym powód nie przebywał w warunkach przeludnienia i miał zapewnioną powierzchnię 3m² przypadającą na osadzonego zgodnie z art. 110 § 2 k.k.w.

W związku z zarzutami powoda odnośnie warunków bytowych i sanitarnych pozwany zaprzecza, aby jednostki penitencjarne, w których pozwany odbywał karę pozbawienia wolności, nie spełniały wymogów szczegółowo uregulowanych przez kodeks karny wykonawczy i akty wykonawcze Ministra Sprawiedliwości. Wszystkie cele są wyposażone w sprzęt kwaterunkowy zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osadzonych w zakładach karnych. Cele mieszkalne wyposażone są w węzły sanitarne, a pomieszczenia dostosowane w sposób zapewniający powodowi intymność w stopniu dostatecznym. W każdej celi mieszkalnej z węzłem sanitarnym znajduje się łóżko, stolik, szafka, taboret, wieszak, półka na przybory toaletowe, lustro. Ponadto dodatkowy sprzęt wydawany jest na prośbę osadzonych. Każda cela ma zapewnioną wentylację, która corocznie podlega kontroli, zaś budynki podlegają regularnemu nadzorowi budowlanemu.

Pozwany wskazuje również, iż administracja pozwanych jednostek penitencjarnych zapewnia osadzonym możliwość zachowania podstawowych zasad higieny poprzez dostarczanie osadzonym raz w miesiącu przyborów do golenia, mydła, kremu, proszku do prania, szczoteczki i pasty do zębów, pasty do podłóg, proszku do szorowania, płynu do mycia naczyń oraz środka do czyszczenia urządzeń sanitarnych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami osadzeni korzystają co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Pozwany jednocześnie wskazuje, że każdy osadzony ma zapewniony dostęp do służby zdrowia.

Co do zarzucanej przez powoda kwestii złego oświetlenia w celi z powodu zamontowanych blind pozwany zaprzecza, aby utrudniały one normalne funkcjonowanie osadzonych. Oświetlenie jarzeniowe zamontowane w celach również powszechnie występuje w innych instytucjach, jak szkoły czy szpitale.

Na zarzut powoda dotyczący umieszczenia go w jednej celi z osobą chorą na HCV pozwany wskazuje, iż zgodnie z art. 34 ustawy o chorobach zakaźnych nie ma obowiązku hospitalizacji osób chorych na HCV, zaś kąciki sanitarne w celach są wydzielone murowanymi ścianami z osobnymi zamykanymi wejściami. Zdaniem pozwanego obawa o zdrowie powoda nie znajduje zatem uzasadnienia, a odczuwany subiektywnie przez powoda dyskomfort wiąże się z odbywaniem kary pozbawienia wolności i jest jej nieodłącznym elementem, z czym powód powinien był się liczyć popełniając przestępstwo.

Mając na względzie powyższe pozwany Skarb Państwa wskazał, iż zarzuty pozwu są niezasadne, zaś pozwane jednostki penitencjarne podlegały regularnym kontrolom sędziego penitencjarnego, który nie odnotował zastrzeżeń oraz uwag

co do powierzchni mieszkalnej przypadającej na osadzonego, warunków bytowych czy sanitarnych panujących w ww. jednostkach.

Z ostrożności procesowej pozwany podniósł zarzut braku uzasadnionych przesłanek do zasądzenia zadośćuczynienia oraz zarzut nadużycia prawa (art. 5 k.c.) oraz zakwestionował również wysokość roszczenia zgłoszoną przez powoda, która na tle oceny ogólnej sytuacji ekonomicznej społeczeństwa uznał za wygórowaną.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód przebywał w okresie od 21 grudnia 2007 r. do 5 lutego 2008 r. w Zakładzie Karnym w B., od 5 lutego 2008 r. do 9 maja 2008 r. w Zakładzie Karnym w C., od 10 lutego 2009 r. do 25 lutego 2009 r. w Zakładzie Karnym w B., od 25 lutego 2009 r. do 28 sierpnia 2009 r. w Zakładzie Karnym we W., od 28 sierpnia 2009 r. do 29 października 2009 r. w Zakładzie Karnym w B., od 29 października 2009 r. do 26 listopada 2010 r. w Zakładzie Karnym w C., od 26 listopada 2009 r. do 6 kwietnia 2011 r. w Zakładzie Karnym we W., od 6 kwietnia 2011 r. do 6 października 2011 r. w Zakładzie Karnym w C., od 3 listopada 2011 r. do 16 lutego 2012 r. w Zakładzie Karnym w B., od 16 lutego 2012 r. do 3 sierpnia 2012 r. w Areszcie Śledczym w L., od 3 sierpnia 2012 r. do 10 grudnia 2012 r. w Zakładzie Karnym w C., od 10 grudnia 2012 r. do 16 kwietnia 2013 r. w Areszcie Śledczym w L., od 16 kwietnia 2013 r. do 6 czerwca 2013 r. w Zakładzie Karnym w B., od 6 czerwca 2013 r. do 22 sierpnia 2013 r. w Areszcie Śledczym w L., od 22 sierpnia 2013 r. w Zakładzie Karnym w C..

Podczas pobytu we wskazanych wyżej jednostkach penitencjarnych powód A. M. miał zapewnione odpowiednie warunki bytowe i higieniczne, bowiem posiadał on własne łóżko, a w celi znajdowały się trwale wydzielone kącieki sanitarne. Powód miał zapewnioną intymność w stopniu wystarczającym przy zachowaniu podstawowych warunków sanitarnych. Warunki bytowe osadzonych panujące w ww. jednostkach penitencjarnych były zgodne z obowiązującymi przepisami. (pisma k.60-62, 81-83v,138-140., 119-120v., notatki służbowe k. 63 – 64, 87 – 88, 89, 90122-122v,123-123v.,142-143,144-145, sprawozdania z wizytacji k.65 -71v.,72-73,74-77v.,135-137, 91 – 94, 95 – 99, 100 – 111v., opinie k.78,79,80, protokoły kontroli 112-112v.,114-114v.,117-117v.,124,125,126-134, W trakcie odbywania karty w powód nie skarżył się na panujące warunki bytowe (k.89,119v.,138,142). Nie wydano również w stosunku do powoda decyzji na podstawie ustawy z dnia 9 października 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 190, poz.1475) o umieszczeniu powoda w warunkach przeludnienia, tzn. w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosiłaby poniżej 3m². Ponadto w okresie nie objętym przedawnieniem w ww. jednostkach penitencjarnych nie występowało przeludnienie (k.63-64).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie z uwagi na jego niezasadność. Ponadto powód nie sprostował obowiązkowi udowodnienia faktów koniecznych do skutecznego oparcia swych roszczeń, dlatego też jego roszczenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Kwestię sporną pomiędzy stronami niniejszego postępowania stanowiła okoliczność przeludnienia mająca wystąpić w okresie osadzenia powoda w tychże jednostkach penitencjarnych, ponadto panujących w ww. jednostkach niedostatecznych warunków bytowych, sanitarnych i higienicznych.

W niniejszej sprawie powód domagał się zadośćuczynienia w kwocie 260 000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia zasądzenia z powodu naruszenia przez pozwanego Skarbu Państwa reprezentowany przez (...) wszelkich unormowań zagwarantowanych osobom pozbawionym wolności przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej oraz Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Zasadny w ocenie Sądu jest podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia. Przedawnieniu podlegają roszczenia o charakterze majątkowym. Skoro powód opiera roszczenie na zapłacie zadośćuczynienia, to słusznie pozwany zauważa, że roszczenia dotyczące zdarzeń sprzed ponad trzech lat od dnia wniesienia powództwa należało uznać za

przedawnione. Powyższe prowadzi do tego, że wszelkie zdarzenia, z którymi powód wiąże szkodę, a mające miejsce ponad trzy lata przed wniesieniem powództwa, zostały pominięte przy rozpoznaniu żądania.

Z uwagi na to, do oceny zarzutu przedawnienia należy zastosować zarówno 442 k.c. uchylony ustawą z dnia 16 lutego 2007 roku (Dz. U Nr 80, poz. 538), jak również treść znowelizowanego przepisu 442¹ k.c. dodanego ustawą z dnia 16 lutego 2007 roku (Dz. U. Nr 80, poz. 538), która weszła w życie 10 sierpnia 2007 roku.

Mając powyższe na uwadze należy wskazać, iż ewentualną odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa należałoby rozpoznawać na zasadzie art. 417 § 1 k.c., stanowiącego, iż za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Z treści powyższego przepisu wynika, iż Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą, jeżeli zaistnieją kumulatywnie następujące przesłanki:

- wystąpiła szkoda,
- jej wyrządzenie jest następstwem niezgodnego z prawem wykonania czynności z zakresu władzy publicznej,
- pomiędzy powstaniem szkody a niezgodnym z prawem wykonaniem czynności z zakresu władzy publicznej istnieje normalny (adekwatny) związek przyczynowy.

Przez szkodę należy w przedmiotowym przypadku rozumieć zarówno uszczerbek o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym. Przesłankę odpowiedzialności za powstałą szkodę stanowi również niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. Oznacza to, że przesłanką odpowiedzialności jest zarówno bezprawność działania, tj. działanie z naruszeniem prawa, jak i zaniechanie w przypadku, gdy przepis prawa określa obowiązek podejmowania określonych czynności. Z kolei pojęcie związku przyczynowego oceniane jest na zasadach ogólnych wynikających z art. 361 § 1 k.c., a więc Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za normalne następstwa niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej. Istotne jest jednak również i to, że odpowiedzialność na wskazanej powyżej podstawie jest niezależna od winy konkretnego podmiotu. Wina nie stanowi bowiem przesłanki odpowiedzialności z art. 417 k.c.

Odnosząc powyższe do przedmiotowej sprawy należy wskazać, iż powód domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez kwoty tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty tytułem odszkodowania. W związku z tym należy uznać, iż roszczenie to znajduje w treści art. 417 § 1 k.c., art. 23 i 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Zgodnie z przepisem art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, takie jak w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Stosownie zaś do treści przepisu art. 24 § 1 k.c., ten czyje dobro zostaje zagrożone cudzym działaniem może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia ich skutków, w szczególności, ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Z cytowanego powyżej przepisu wynika, iż niezbędne jest stwierdzenie trzech przesłanek odpowiedzialności z art. 24 § 1 k.c. w związku z art. 448 k.c., a mianowicie: naruszenia dóbr osobistych, bezprawności działania (tj. działania sprzecznego z normami prawnymi, a także z porządkiem prawnym oraz z zasadami współzycia społecznego) i zawinienia. Ponadto cytowany przepis ustanawia domniemanie bezprawności działania, co oznacza, że ciężar dowodu,

że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom i nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, spoczywa na stronie pozwanej.

W tym miejscu należy podkreślić, iż dokonując oceny, że określone zachowanie dotknęło sfery dóbr osobistych osoby żądającej ochrony, Sąd ma na uwadze nie tylko punkt widzenia osoby żądającej ochrony i jej indywidualną wrażliwość (kryterium subiektywne), ale przede wszystkim kryterium wzorców obiektywnych, w tym także odczucia szerszego grona osób oraz powszechnie przyjmowane i zasługujące na akceptację normy postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i w doktrynie od dawna została przesądzona kwestia obiektywnej koncepcji naruszenia dóbr osobistych – to jest ocenianej z punktu widzenia reakcji i odczuć społeczeństwa, a nie bezpośrednio zainteresowanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 1976 roku, sygn. II CR 692/75 opubl. w OSNCP 1976/11/251 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1999 roku, sygn. I CKN 16/98, opubl. w OSNC 2000/2/25).

Z kolei art. 448 k.c. stanowi, iż Sąd w razie naruszenia dobra osobistego może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (...).

Ubocznie należy jedynie wskazać, iż roszczenia z art. 448 k.c. jest samodzielnym instrumentem ochrony dóbr osobistych, zajmującym pozycję pośrednią między zadośćuczynieniem, stanowiącym majątkowy środek ochrony, a roszczeniami niemajątkowymi. W dotychczasowej linii orzeczniczej Sąd Najwyższy przyjął, że przesłanką odpowiedzialności na podstawie art. 448 k.c. jest nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego, przy czym w grę może wchodzić zarówno wina umyślna, jak i nieumyślna (vide: m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002 roku sygn. akt V CKN 1581/00, OSNC 2004/4/53; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2007 roku, sygn. akt III CSK 358/06, Lex nr 227289 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2008 roku, sygn. akt I CSK 319/07, M. Praw. 2008/4/172).

Odnosząc się do pobytu powoda w ww. jednostkach penitencjarnych ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że wszelkie wymogi szczegółowo uregulowane przez kodeks karny wykonawczy i akty wykonawcze Ministra Sprawiedliwości dotyczące zapewnienia odpowiednich warunków bytowych i sanitarnych zostały spełnione. Cele były wentylowane, ogrzewane, miały zapewniony odpowiedni dopływ powietrza i prawidłowe oświetlenie, wyżywienie było zgodne z obowiązującymi normami, osadzeni mieli możliwość utrzymania higieny osobistej, otrzymywali również środki niezbędne do utrzymania czystości w celi. Ponadto należy przy tym dodać, iż zakłady karne i areszty śledcze podlegały wówczas kontroli, zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej. Przeprowadzone kontrole nie stwierdziły żadnych nieprawidłowości. W ww. jednostkach penitencjarnych obowiązujące w tym zakresie normy zostały zachowane. W okresie nieprzedawnionym powód miał zapewnioną powierzchnię mieszkalną 3 m², a tym samym nie przebywał w celi przeludnionej. Niemniej jednak, przyjmując nawet, że powód byłby osadzony w celach niespełniających wymogu z art. 110 § k.k.w., należy wskazać, iż samo przeludnienie celi nie może stanowić samoistnej podstawy do żądania zasądzenia zadośćuczynienia i w żadnym wypadku nie można mówić, iż sam ten fakt narusza godność osobistą osadzonego. O ewentualnym naruszeniu tej godności można by bowiem mówić jedynie w sytuacji, gdyby poza przeludnieniem brakowało właściwie wykonanych urządzeń sanitarnych, cela nie byłaby należycie wentylowana, nie zapewniono by wszystkim skazanym odpowiedniego miejsca do spania oraz nie mogliby oni korzystać z różnych form zaangażowani oświatowo – kulturalnych, czy też sportowych (vide: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 roku, V CSK 431/06, OSNC 2008/1/13).

Powyższe potwierdza także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 roku stanowiący, iż w przypadku osób skazanych istnieje większa trudność w ocenie naruszenia ich dóbr osobistych, a to z uwagi na fakt, iż samo pozbawienie wolności jest już ze swej istoty naruszeniem dobra osobistego w postaci wolności, godności. Samo pozbawienie wolności na skutek tymczasowego aresztowania czy też w oparciu o wyrok skazujący, jak i wszelkie procedury, którym podlega osadzony w zakładzie karnym są jednak przewidziane prawem. Tak więc o naruszeniu dóbr osobistych skazanego można mówić dopiero wówczas, gdy dobra te zostają naruszone w skutek działań nieprzewidzianych procedurą regulującą pozbawienie wolności. Działanie w ramach porządku prawnego wyłącza

bezprawność w rozumieniu art. 24 k.c., jeśli jest ono dokonywane w granicach określonych porządkiem prawnym (vide: I CKN 1149/98, Lex nr 50831).

Skoro zatem nie doszło z winy funkcjonariuszy Skarbu Państwa do naruszenia dóbr osobistych powoda to brak jest podstaw do udzielenia mu z tego tytułu ochrony prawnej. Pewien stopień cierpienia i niedogodności wpisany jest w pozbawienie wolności, przy czym pozwany nie przyczynił się swoim działaniem do jego powiększenia.

Mając na uwadze powyższe rozważania nie można w niniejszej sprawie mówić o bezprawnym działaniu Skarbu Państwa.

Należy wskazać, iż powód wytaczając przedmiotowe powództwo domagał się zadośćuczynienia oraz odszkodowania ze strony pozwanej, ale nie wykazał żadnej z przesłanek uzasadniających uwzględnienie jego roszczenia.

Mając na uwadze powyżej przytoczone okoliczności, należy jednoznacznie podnieść, że powód A. M. w żaden sposób nie wykazał samego faktu naruszenia jego dóbr osobistych, a co za tym idzie – istnienia krzywdy wynikającej z naruszenia przez pozwanego dobra osobistego powoda oraz związku przyczynowego między krzywdą niemajątkową a działaniem czy zaniechaniem sprawcy krzywdy niemajątkowej. Co więcej – nie przejawiał w tym przedmiocie jakiegokolwiek inicjatywy dowodowej, opierając się jedynie na swoich twierdzeniach. Analiza zaś materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie wskazuje na to, że A. M. miał zapewnione należyte warunki bytowe i sanitarne w poszczególnych jednostkach penitencjarnych.

Należy również podkreślić, iż wystąpienie powoda z przedmiotowym powództwem należy uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i zgodnie z art. 5 k.c. nie powinno podlegać ochronie. Dopuszczając się bowiem czynów zabronionych A. M. nagminnie naruszał prawo i porządek prawny, w wyniku czego odbywał karę pozbawienia wolności, która ze swojej istoty musi być uciążliwa w granicach określonych przez przepisy prawa.

Powód w pozwie powołuje się na naruszenie przepisów wszelkich unormowań zagwarantowanych osobom pozbawionym wolności przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej oraz Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Zgodnie z art. 29 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, będącej pierwszym i podstawowym aktem z zakresu ochrony praw człowieka, każdy człowiek ma obowiązki wobec społeczności, w której to jedynie jest możliwy swobodny i pełny rozwój jego osobowości (pkt 1). W korzystaniu ze swych praw i wolności każdy człowiek podlega jedynie takim ograniczeniom, które są ustalone przez prawo wyłącznie w celu zapewnienia odpowiedniego uznania i poszanowania praw i wolności innych oraz w celu uczynienia zadość słusznym wymogom moralności, porządku publicznego i powszechnego dobrobytu w demokratycznym społeczeństwie (pkt 2). Niniejsze prawa i wolności nie mogą w żadnym wypadku być wykorzystane w sposób sprzeczny z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych (pkt 3).

Na analogicznym systemie praw człowieka oparta jest również Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Jej art. 82 stanowi, iż obowiązkiem obywatela polskiego jest wierność Rzeczypospolitej Polskiej oraz troska o dobro wspólne. Z kolei art. 83 Konstytucji wskazuje, iż każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej.

Jak wynika z powołanych przepisów każde prawo człowieka związane jest z konkretnym obowiązkiem. Niedopuszczalne jest zatem zawężanie przez powoda interpretacji praw człowieka, poprzez powoływanie się tylko i wyłącznie na uprawnienia, bez uwzględnienia jego obowiązków związanych z tymi prawami.

Zauważyć należy, iż powód A. M. odbywając karę pozbawienia wolności utrzymywany był z pieniędzy podatników. Rzeczpospolita Polska zapewnia mu taki standard, na jaki stać ogół obywateli. Na marginesie można jedynie dodać, iż tak daleka troska o komfort odbywania kary przez skazanych spotyka się ze sprzeciwem zdecydowanej większości społeczeństwa, co jest zrozumiałe, biorąc pod uwagę warunki mieszkaniowe i poziom życia przeciętnego obywatela. Należy bowiem podkreślić, że osoby pozostające na wolności często muszą żyć w znacznie trudniejszych warunkach związanych m.in. z brakiem własnej toalety, brakiem dostępu do bieżącej wody czy koniecznością dzielenia

powierzchni mieszkalnej z innymi osobami. Oczywiście jest przy tym, że wiele osób pozostających na wolności nie posiada bezpłatnego dostępu do programu zajęć kulturalnych czy sportowych ani dostępu do bezpłatnych lekarstw.

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych przepisów wobec niespełnienia przesłanki niezgodnego z prawem wykonania przez pozwaną Skarb Państwa reprezentowany przez (...) oraz Areszt Śledczy w L. czynności z zakresu władzy publicznej, w wyniku czego doszłoby do naruszenia dóbr osobistych powoda, jak również przesłanki wystąpienia szkody w postaci naruszenia dóbr osobistych powoda, Sąd powództwo oddalił.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Sąd miał świadomość, iż generalną zasadą w zakresie rozliczenia kosztów procesu jest odpowiedzialność za wynik procesu (art. 98 k.p.c.). Zgodnie z tą zasadą koszty procesu w niniejszej sprawie poniesione przez stronę pozwaną winny być jej zwrócone przez stronę powodową w zakresie, w jakim przegrała sprawę. Niemniej jednak art. 102 k.p.c. przewiduje odstępnie od tej zasady w szczególnie uzasadnionych przypadkach. W piśmiennictwie podnosi się, iż art. 102 k.p.c. urzeczywistnia zasadę słuszności i jako przepis wyjątkowy – stanowiący wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu – nie podlega wykładni rozszerzającej. Nie konkretyzuje on pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych, toteż ich kwalifikacja należy do Sądu, który uwzględniając całokształt okoliczności konkretnej sprawy – powinien kierować się własnym poczuciem sprawiedliwości.

Powyższe potwierdza treść postanowienia z dnia 14 stycznia 1974 w sprawie o sygn. akt II CZ 223/73, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, który Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela, iż: „zastosowanie przez Sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu takich okoliczności należą zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jaki i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

Za nieobciążeniem powoda A. M. kosztami niniejszego postępowania przemawiały przede wszystkim okoliczności wynikające z treści oświadczenia majątkowego (vide: k. 25 – 26v.), z którego wynika, iż nie posiada on jakiegokolwiek źródła dochodu, wartościowych przedmiotów, jak również oszczędności umożliwiających mu poniesienie kosztów związanych z wytoczeniem powództwa.

Mając na uwadze całokształt okoliczności sprawy, powyższe rozważania i na podstawie wyżej powołanych przepisów Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji wyroku.